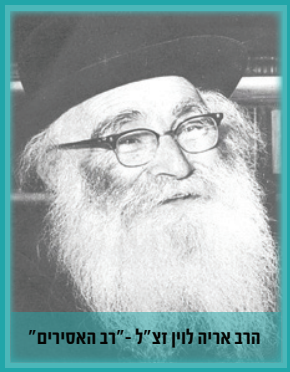
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת תצוה

י"א אדר א' תשע"ט

גליון מספר 112

דרך חיים

בפרשתנו מצווה משה רבנו על אופן הנהגתו בשבעת ימי המילואים. בימים אלו מכהן משה רבנו ככהן גדול, עובד את עבודת הכהן ובכך ממלא את ידי אהרן ובניו להכשירם לכהונה. בפרשת שמיני, לאחר שבעת הימים בהם שימש משה רבנו ככהן הגדול, "קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" לשם העברת התפקיד. מפשט הכתובים נראה שמשה רבנו מעביר את התפקיד מעצמו ובלא ציווי אלוקי מפורש. אלא שהמדרש (מדרש תנחומא פרשת שמיני סימן ג) מספר לנו מה הבסיס לקריאה זו:

""ויהי ביום השמיני", אז"ל כל שבעת הימים שהיה משה בסנה, א"ל הקדוש ברוך הוא לך בשליחותי והוא אומר לו שלח נא ביד תשלח (שמות ד) כך יום ראשון ושני, א"ל הקדוש ברוך הוא אני אומר לך לך ואתה אומר לי שלח נא ביד תשלח, חייך למחר אני פורע לך כשיעשה המשכן תהא סבור בעצמך שאתה משמש בכהונה גדולה ואני אומר לך קרא לאהרן שישמש לכך נאמר קרא משה לאהרן ולבניו".

משה רבנו מקבל ציווי אלוקי להישלח להנהיג את ישראל ולהוציאם ממצרים. במשך שבעה ימים עומד משה רבנו בסירובו ולא מוכן להוציא, עד אשר לבסוף אומר משה רבנו "שלח נא ביד תשלח" כאשר כוונתו שאינו מקבל את השליחות ועל הקב"ה למצוא שליח אחר. על רקע סירובו של משה רבנו לקבל את התפקיד המתין לו הקב"ה מלפרוע לו על חטא זה, ועתה בימי המילואים מצא הקב"ה את המועד המתאים. כפי שמשה רבנו השהה את הקב"ה שבעה ימים כך משה רבנו זוכה למשרה שבעה ימים, אך ביום השמיני משה רבנו נאלץ למסור את התפקיד לאהרן הכהן ולוותר על הזכות להיות כהן גדול.

דברי המדרש מתמיהים ביותר. הלא משה רבנו סירב מלקבל את התפקיד על מנת שלא לפגוע באחיו אהרן, משה לא יכול היה להיענות למשרה ולראות את אחיו הגדול שהנהיג את עם ישראל במצרים נמצא במדריגה פחותה ממנו. זה מה שאומר משה רבנו בסוף השיח עם ה' "שלח נא ביד תשלח", כפי שפירש רש"י שכוונתו לכך שאהרן יישלח. משה זוכה למשרה הגדולה בעולם, תפקיד בעל ערך לכל הדורות, לזכות למדריגת רעיא מהימנא- הרועה הנאמן להוציא את ישראל לחירות עולם ושם את עצמו בצד ונכון לוותר לאחיו הגדול, וכי יש תכונה נפלאה מזו?! ובכל זאת רוצה הקב"ה להיפרע ממשה רבנו ולהענישו על אף שעשה הכל ממקום כה מתוקן?!

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

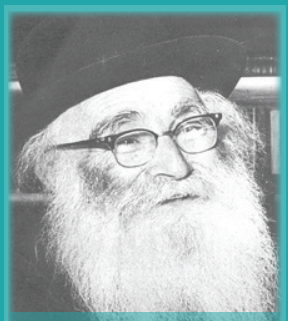

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

תמיה נוספת היא טענת המדרש 'תהא סבור בעצמך שאתה משמש בכהונה גדולה'. וכי משה רבנו הענו מכל אדם שאפילו לא רצה לקבל את תפקיד הנהגת ישראל רצה לקבל את הכהונה הגדולה? הלא משה רבנו עתיד לומר לקרח "ויקרב אתך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהנה", היתכן לומר שהוא עצמו לקה באותו החטא חלילה?

אלא שעלינו להבין את המדרש באופן אחר. משה רבנו עמד בסירובו בסנה על מנת שאהרן אחיו יזכה בתפקיד הנעלה של הנהגת ישראל. גם לאחר שמשה אומר לבסוף "שלח נא ביד תשלח" הקב"ה לא נענה לדרישתו ודורש ממשה ללכת בטענה שאהרן יהיה לפה, ומרגיעו הקב"ה שאהרן לא יצטער על כך "וראך ושמח בליבו". רצונו של משה רבנו לוותר לאהרן מכח מידותיו הטובות לא יצא לפועל בסופו של דבר. על כך אומר לו הקב"ה "למחר אני פורע לך", לא במובן של ענישה חלילה אלא במובן של ביצוע מחשבתו כעין פריעת שטר חוב. משה רבנו סבור שיקבל את הכהונה הגדולה לא משום שרצה לזכות בה לעצמו אלא משום שנצטווה על ידי ה' לשמש בשבעת ימי המילואים, על כך אומר לו הקב"ה שעכשיו הגיעה העת לתת את מבוקשך ולתת ממשרתך לאהרן הכהן.

משה רבנו בענוותנותו הגדולה מלמד אותנו שתי תכונות יקרות הכלולות במידת הענווה. מחד נכונות לוותר, לשים את הכבוד שלי והמעמד שלי בצד ולשים את טובת האחר מבחינה גשמית ורוחנית כחשובה יותר. יחד עם זאת, הענווה המופלאה של העניו מכל אדם כוללת גם את הנכונות המלאה להקשיב לציווי ה' יתברך, ובאם ה' יתברך רואה אותי ככהן ראוי, אף שאני איני חש כך, אני מבטל את דעתי מפני דעתו ונכון לעבדו בלבב שלם.

שבת שלום ומבורך!

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

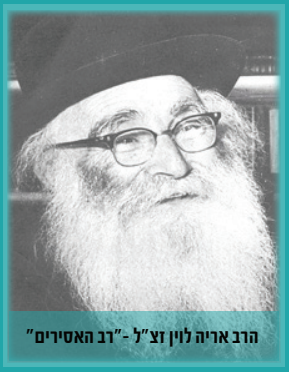
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

פגע בר' אריה אחד מקנאי ירושלים והעליבו בפומבי. הבליג ר' אריה ונשא עלבונו. כשהלך הביתה בכאב לב נלווה אליו אחד האנשים ואמר לו: "היודע מר על מה נענשת שפגע בך אותו אדם?". "אולי חטאתי כלפי שמיים...", ענה ר' אריה. "לא כן, אלא משום שקרוב אתה לרב ההוא..." ענה האיש כשכוונתו כלפי מרן הראי"ה קוק.

"הטוב נהגתי שהבלגתי?", שאל ר' אריה את אותו האיש. "ודאי, הרי מידה טובה היא בידך, שהריר על כך אמרו חכמים: 'הנעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עליהם הכתוב אומר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו"'". "ובכן", המשיך ר' אריה, "דע לך שמידה זו מ"הרב ההוא" למדתיה...".

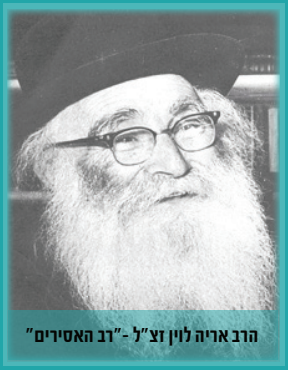
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

הברכה השנייה בתפילת עמידה נקראת ברכת גבורות, ונתקנה כנגד אבינו השני- יצחק, שמידתו הייתה מידת הגבורה והדין כמו שנאמר "ופחד יצחק היה לי". על שם מה שחכמים תיקנו להזכיר בברכה זו את עניין הגשמים משום ששקול כתחיית המתים המוזכרת בברכה זו(מסכת ברכות דף לג עמוד א) נקראת הברכה גם 'גבורות גשמים' שכן הגשמים "יורדין בגבורה" (מסכת תענית דף ב עמוד א).

כאמור בברכה זו אנו מזכירים את הגשמים, בשונה מברכת השנים בה אנו שואלים ומבקשים את הגשמים. החל מתפילת מוסף של שמיני עצרת אנו מתחילים להזכיר את הגשמים, אף על פי שאת בקשתם אנו מעכבים עד ז' חשון, משום הטעם שהוזכר בגמרא שהיו מחכים שעולי הרגל האחרונים ישובו לביתם שבבבל ולא יסבלו מהגשמים בדרכם. את הגשמים אנו מזכירים עד תפילת מוסף של יום טוב ראשון של פסח, בו אנו מתחילים לומר "מוריד הטל" בברכה זו. את ההזכרה החדשה נזכיר רק לאחר שגבאי בית הכנסת הכריז על שינוי הניסוח או אחר שהציבור אמר תפילת הגשם או תפילת הטל. לאור זאת, אדם שמסיבה כלשהי אינו יכול להתפלל בבית הכנסת ימתין עד זמן שבו הציבור בוודאות הכריז על שינוי האמירה ורק אז יתפלל ויזכיר את ההזכרה החדשה הראויה. אדם שטעה והזכיר כבר בתפילת ערבית או שחרית של שמיני עצרת "מוריד הגשם", או הזכיר "מוריד הטל בתפילת ערבית או שחרית של יו"ט ראשון של פסח אינו צריך לתקן את עצמו וימשיך בתפילתו כרגיל.

אדם שלא הזכיר בימות הגשמים "מוריד הגשם" ובמקומה אמר "מוריד הטל" ולא סיים את הברכה- יתקן את לשונו וימשיך מהמקום בו תיקן עד לסוף הברכה. אם סיים ברכתו- אינו צריך לחזור ולתקן, משום שהטל נצרך לעולם בכל עת ואינו סימן קללה אף בימות הגשמים. לעומת זאת, בימות החמה הגשמים מהווים סימן קללה, ולכן אם הזכיר "משיב הרוח ומוריד הגשם" בין חג הפסח לשמיני עצרת עליו לתקן את לשונו; אם לא סיים הברכה יחזור לראשה ויאמרה כהוגן, בדיעבד אם תיקן ואמר "רב להושיע משיב הרוח ומוריד הגשם" והמשיך יצא ידי

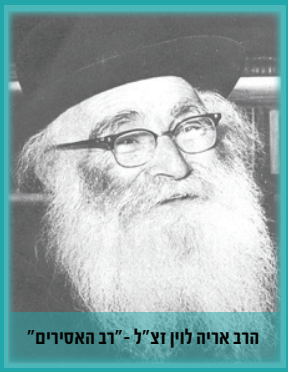
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

ברכתו. אם חתם את הברכה מתחילת תפילת שמונה עשרה, כפי שלמדנו שכל ג' הברכות נחשבות כאחת וכאשר טעה צריך לשוב ולאמרן כאחת כהוגן.

אם מסופק אם אמר כהוגן, בתוך תשעים התפילות הראשונות אחר ששינינו את לשון ההזכרה חזקה עליו שלא אמר כהוגן וצריך לתקן לפי הכללים האמורים, ואם עברו תשעים חזקה עליו שאמר כהוגן ואינו צריך לתקן. נחלקו הראשונים אם יש דרך לשנות את החזקה בפחות מתשעים תפילות, ולמעשה אנו נוקטים שאם יחזור תשעים פעם מ"מחיה מתים אתה רב להושיע" ויוסיף את ההזכרה הנכונה- מיד בתפילה הקרובה כבר נחשב שהרגיל לשונו להזכיר כהוגן ואם מסופק נוהג כמי שהזכיר כהוגן.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

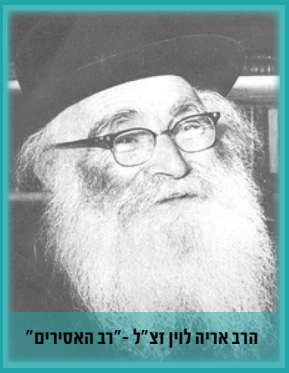
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | מה הקשר בין קריאת הכתב הבולט שעל מצבה לשכחה?

תשובה | במקום אחד בלבד מצאתי הסבר לזה- בספר ידעיה הפניני (פירושי אגדות), שהיה חי בזמן הרשב"א, והר"ר בונם מפשיסחא אמר שהוא היה גלגול שלו, כמו שמופיע בשער הספר.

וכותב שכשאדם מגיע לקבר חבירו ונוצר קשר ביניהם בגלל אהבת נפש שהייתה ביניהם או בגלל שהאיש שמגיע יכול לגאול את הנפטר, אז נבהל האיש שמגיע לקבר ונמס לבו ובזה נשכח תלמודו.

שאלה | למדתי גמרא במסכת חולין דף קה עמוד ב ומשם לכאורה עולה שיש חשש סכנה מלשתות קצף של בירה, האם כך נוהגים למעשה?

תשובה | עניין זה מופיע כעניין של בריאות ולא סכנה. ששם בתלמוד נאמר שלא לשתות רתיחה של משקה, כי זה מזיק לצואת האף ולראש. אלא שברתיחה מתכוונת הגמרא למה שמעלה החבית רתיחה כשהיא תוססת. אבל מה שמוזגים בירה ויש קצף על הכוס אין זה נחשב לרתיחה.

וכך מבואר בשלה"ק (חולין שם), א"ר (סי' קע), כה"ח (שם) ובליקוטי מהרי"ח (דברים הנוהגים בסעודה). וממילא אין לחשוש בכלל משתיית קצף זה.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il